

Київський національний університет театру, кіно і телебачення
імені І. К. Карпенка-Карого

Кафедра театрознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи та
міжнародного співробітництва

Олена АЛЕКСАНДРОВА

« 25 » березня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ДОСЛІДЖЕННІ
ПЕРФОРМАТИВНИХ МИСТЕЦТВ**

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти

третій (освітньо-науковий)

спеціальність

В 6 Перформативні мистецтва

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма

Перформативні мистецтва

(назва освітньої програми)

Розробник:

Владимирова Наталія Вікторівна, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри театрознавства

Викладач:

Владимирова Наталія Вікторівна, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри театрознавства

РПНД розглянуто і затверджено на засіданні кафедри театрознавства

Протокол від 17.09.2025 № 8

Завідувач кафедри _____ Наталія ВЛАДИМИРОВА
(підпис)

РПНД погоджено з гарантом освітньо-наукової програми

Перформативні мистецтва

Професор, доктор мистецтвознавства,
професор кафедри театрознавства

17.09.2025

_____ Майя РЖЕВСЬКА
(підпис)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

© КНУТКиТ імені І. К. Карпенка-Карого

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Актуальні тенденції в дослідженні перформативних мистецтв» розроблена з урахуванням Положення про навчально-методичний комплекс освітніх компонентів у Київському національному університеті театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого, затвердженого рішенням Вченої ради від 28 травня 2024 р., протокол № 6 (введено в дію наказом від 28.05.2024 № 97-Д).

Найменування показників	Форма навчання	
	денна	заочна
Характеристика навчальної дисципліни	Обов'язкова	
Курс (рік навчання)	1	
Семестр	1	
Кількість кредитів	3	
Загальний обсяг годин	90	
Розподіл годин за видами аудиторних занять та самостійної роботи	Лекційні	
	14	
	Семінарські	
	10	
	Самостійна робота	
	66	
Вид підсумкового контролю	екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Актуальні тенденції в дослідженні перформативних мистецтв» полягає у формуванні та систематизації знань про специфіку історико-теоретичних напрацювань щодо концепцій історичних періодів розвитку різних видів мистецтва, методів мистецтвознавчого аналізу, естетико-художнього та соціального контексту, в якому формуються тенденції у дослідженні перформативних мистецтв.

Завдання: забезпечити системою знань задля комплексного аналізу історіографії навчальної дисципліни; виробити вміння проаналізувати та використовувати основні джерела з питань розвитку перформативних мистецтв; вміння виокремити із загального масиву найбільш актуальні концептуальні питання щодо особливостей розвитку та функціонування перформативних мистецтв; досліджувати історію виникнення термінів та обґрунтувати їхні видозміни у ХХІ столітті.

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 01 Знати філософські аспекти пізнання закономірностей наукової і художньої творчості, стратегії дослідження художньої творчості, основні тенденції загальних мистецьких процесів у історичних вимірах.

ПРН 05 Вміти виявляти, ставити та вирішувати проблеми, аналізувати проблемні ситуації й приймати обґрунтовані рішення для їх розв'язання, планувати та здійснювати наукові дослідження.

ПРН 06 Вміти ефективно використовувати сучасну методологію наукового пізнання та новітні методи наукових досліджень, застосовувати наукову мистецтвознавчу термінологію в сфері перформативних мистецтв.

ПРН 07 Вміти аналізувати та аргументовано оцінювати твори перформативних мистецтв на основі глибокого розуміння загальнокультурного історичного контексту, а також напрямів, концепцій та тенденцій сучасного художнього життя і культурно-мистецьких процесів.

ПРН 09 Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проєкти, які дають можливість розв'язувати значущі наукові, соціально-культурні та мистецькі проблеми у сфері перформативних мистецтв з урахуванням соціальних, економічних і правових аспектів.

Очікувані результати навчання (РН) за дисципліною:

Вміти застосовувати найбільш раціональні методи пошуку, відбору, систематизації та використання інформації. Вміти працювати з каталогами (в т. ч. електронними), базами даних зі спеціальності та наукометричними базами, володіти навичками наукового опрацювання джерел (оформлення бібліографії, правила цитування тощо).

Знати естетичні та філософські аспекти, що супроводжують розвиток перформативних мистецтв, основні концепції наукових досліджень художньої творчості, їхні стратегічні завдання у контексті мистецьких процесів того чи іншого історичного періоду.

Планувати та здійснювати наукові дослідження, готувати результати наукових досліджень для презентації (у формі наукових проєктів у провідних фахових виданнях, на наукових конференціях, форумах. У тому числі – й англійською мовою).

Знати історію й теорію перформативних мистецтв, зокрема – сценічного мистецтва як галузі науки. Здійснюючи власні дослідження з найбільш актуальних проблем, чітко усвідомлювати місце результату цих досліджень у сучасному науковому дискурсі.

Знати філософські аспекти пізнання закономірностей наукової та художньої творчості; основні етапи розвитку історії мистецтва, науковий мистецтвознавчий глосарій у галузі перформативних мистецтв, вміти його коректно використовувати.

Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проєкти, що дозволяють розв'язувати соціально-культурні та мистецькі проблеми у сфері перформативних мистецтв з урахуванням соціальних, економічних і правових аспектів, притаманних конкретному історичному періоду.

Уміти об'єктивно оцінювати досягнення перформативних мистецтв в історичному контексті, здійснювати аргументований критичний аналіз творів сценічного мистецтва, орієнтуватися у напрямках, тенденціях та концепціях сучасних культурно-мистецьких процесів.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення: персональний комп'ютер чи ноутбук з доступом до мережі Інтернет, обліковий запис Google, Microsoft Office.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Розподіл годин між видами робіт												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	індивідуальні		сам. робота	лекції	семінари	практичні	лабораторні	індивідуальні
Тема 1. Основні етапи формування та осмислення знань про театральну культуру	14	2	2				10						
Тема 2. Головні джерела з історії перформативних мистецтв, зокрема – театральної культури	12	2	2				8						
Тема 3. Основні напрямки театрознавчої науки першої половини ХХ століття.	14	2					12						
Тема 4. Методи мистецтвознавчих/театрознавчих досліджень на сучасному етапі	12	2	2				8						
Тема 5. Точки дотику мистецтвознавчих досліджень і культурології.	12	2	2				8						
Тема 6. Дослідження термінологічного глосарію та основних понять	14	2					12						
Тема 7. Актуальні постколоніальні дослідження перформативних мистецтв	12	2	2				8						
УСЬОГО	90	14	10	0	0	0	66						

4. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Основні етапи формування та осмислення знань про театральну культуру

Лекція (2 год.) Історики античності про мистецтво театру: давньогрецькі та давньоримські джерела. Значення творчості драматургів як історичного джерела про театр. Історичні свідчення доби Середньовіччя. Джерельна база доби Відродження про розвиток мистецтва і науки. Перші історичні дослідження перформативних мистецтв Нового часу. Зародження нормативної естетики.

Семінар (2 год.)

1) Значення різноманітних джерел різних епох у формування естетичних

вимірів мистецтвознавства.

2) Особливості досліджень про перформативні мистецтва Нового часу.

Основні поняття/ключові слова: історичні джерела, театральна культура, наука, естетика.

Рекомендована література: 3, 10, 12, 17, 4.

Тема 2. Головні джерела з історії перформативних мистецтв, зокрема театральної культури

Лекція (2 год.) Характер джерел. Визначення ролі мистецтв у працях філософів конкретних історичних періодів. Особливості сприйняття та аналіз перформативних мистецтв у працях сучасних дослідників. Театральна періодика різних часів. Матеріальні пам'ятки, значення опосередкованих джерел.

Семінар (2 год.)

1) Основні джерела вивчення перформативних мистецтв в історичному контексті.

2) Основні джерела театрознавчої науки, театральна періодика.

Основні поняття/ключові слова: філософія, театральна періодика, опосередковані джерела, мистецтвознавство.

Рекомендована література: 1, 2, 6, 8, 9, 15, 25.

Тема 3. Основні напрями театрознавчої науки першої половини XX століття

Лекція (2 год.) Академічне театрознавство, його основні етапи. Інституалізація, виникнення і розвиток європейських шкіл театрознавства. Театрознавство в Україні, його представники, напрями, проблематика.

Основні поняття/ключові слова: європейські школи театрознавства, проблематика українського театрознавства.

Рекомендована література: 5, 10, 11, 25, 7.

Тема 4. Методи мистецтвознавчих/театрознавчих досліджень на сучасному етапі

Лекція (2 год.) Основні методи мистецтвознавчих досліджень: класичні і сучасні. Різновекторність аспектів досліджень в залежності від історичного контексту. Методологічний взаємозв'язок мистецтвознавства з культурологією.

Семінар (2 год.)

1) Класичні й сучасні методи театрознавчих досліджень.

2) Різновекторність мистецтвознавчих/театрознавчих досліджень.

Основні поняття/ключові слова: методи, історичний контекст, взаємозв'язок, різновекторність досліджень.

Рекомендована література: 4, 5, 10, 18.

Тема 5. Точки дотику мистецтвознавчих досліджень і культурології

Лекція (2 год.) Значення лінгвістичних досліджень. Визначення ролі герменевтики та семіотики культури у дослідженнях перформативних мистецтв. Текст та його трансформації у відповідності до естетико-художнього контексту історичного періоду.

Семінар (2 год.)

1. Міждисциплінарні та інтеркультурні зв'язки.
 2. Аналіз та характеристика сучасних культурологічних та мистецтвознавчих досліджень. Порівняння творів сучасної театральної сцени.
- Основні поняття/ключові слова:* герменевтика, семіотика, видові трансформації.

Рекомендована література: 4, 8, 12, 14, 19, 24.

Тема 6. Дослідження термінологічного глосарію та основних понять

Лекція (2 год.) Історико-етимологічний підхід у мистецтвознавстві. Історія термінів, їх значення у дослідженнях перформативних мистецтв. Реставрація термінів, поповнення глосарію запозиченнями, взаємодія та взаємовпливи термінів у процесі дослідження перформативних мистецтв.

Основні поняття/ключові слова: історія термінів, глосарій, термінологічні запозичення

Рекомендована література: 3, 5, 17, 25, 4, 6, 9.

Тема 7. Актуальні постколоніальні дослідження перформативних мистецтв

Лекція (2 год.) Витоки та джерела постколоніалізму, його теоретики. Гендерні вектори у міждисциплінарних дослідженнях. Їх застосування у теорії та театральній практиці. Перформативні мистецтва і перформативна теорія культури. Трансгресія художніх форм, актуальність їхніх досліджень

Семінар (2 год.)

- 1) Теоретичні засади постколоніалізму.
- 2) Базові поняття теорії Е. Фішер-Ліхте.

Основні поняття/ключові слова: постколоніалізм, міждисциплінарність, перформативна теорія культури

Рекомендована література: 2, 12, 13, 22, 23.

5. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни «Актуальні тенденції в дослідженні перформативних мистецтв» використовуються такі методи навчання:

- Педагогічні:
 - вербальний: лекції, пояснення, коментарі, обговорення, дискусії;
 - візуальний: демонстрація ілюстрацій, відеоматеріалів; аналітичний: робота з літературою, аудіо-відеоматеріалами;
 - проблемний: визначення і вирішення проблемної ситуації.
- Мистецтвознавчі:
 - історико-типологічний;
 - історико-стильової реконструкції;
 - жанровий
 - стилістичний;
 - інтерпретаційний.

6. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Тема	Завдання	Форма подання	Максимальна кількість балів
1-7	Самостійне опрацювання рекомендованої літератури	доповідь на семінарських заняттях / відповіді на екзамені	-

7. Форми проведення контролю та критерії оцінювання

Накопичувальна бально-рейтингова система, передбачає оцінювання здобувачів за усіма видами аудиторної та позааудиторної діяльності.

Оцінювання рівня знань здобувачів включає поточний і підсумковий контроль. Поточний контроль має на меті оцінити роботу здобувачів за всіма видами аудиторної роботи (лекції, семінарські заняття), виконання завдань самостійної роботи та відображає поточні навчальні досягнення здобувачів в освоєнні програмного матеріалу дисципліни. Підсумковий (семестровий) контроль є інтегрованою оцінкою засвоєння знань здобувачів у вигляді семестрового екзамену.

При викладанні дисципліни «Актуальні тенденції в дослідженні перформативних мистецтв» використовуються такі методи контролю:

- **поточний контроль** здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача до виконання конкретної роботи.
- **підсумковий контроль** у формі екзамену передбачає можливість однозначно визначити рівень досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання з дисципліни.

Критерії оцінювання при поточному контролі:

Критерії оцінювання	Кількість балів	
	9	10
<i>Присутність на лекційному, семінарському занятті</i>	1	1
<i>Виступи, участь в обговореннях на семінарських заняттях:</i>		
повний виклад інформації; виявлення ґрунтовних знань матеріалу; повнота розкриття теми; логіка та чіткість формулювань; переконливість аргументацій	9	9-10
частково повний виклад інформації; виявлення досить міцних знань матеріалу, але наявні неточності або помилки (не більше 3); відповіді недостатньо повні щодо розкриття теми; не всі формулювання вирізняються логікою і чіткістю; аргументації недостатньо переконливі	6-8	6-8
неповний виклад інформації; виявлення достатніх знань матеріалу, але наявні неточності або помилки на предмет релевантності щодо засвоєння необхідного матеріалу (більше 3); відповіді недостатньо повні щодо розкриття теми; не всі формулювання вирізняються логікою і чіткістю; аргументації недостатньо переконливі; змістовність відповідей характеризується прогалинами та як наслідок не розкривається сутність теми; наведені визначення є розмитими з	3-5	3-5

Критерії оцінювання	Кількість балів	
точки зору формальної логіки та не несуть смислового навантаження; залучені аргументи не виступають доцільними або є частково відповідними щодо загальній темі		
мінімальний виклад інформації; виявлення поверхневих знань матеріалу; відповіді містять чимало суттєвих неточностей і помилок, вирізняються алогізмом та непереконливістю аргументацій	0-2	0-2

Поточний контроль передбачає максимально 60 балів.

Екзаменаційна оцінка виставляється як сума балів, отриманих:

- за поточний контроль (відвідування аудиторних занять – лекцій, семінарів, роботу на семінарських заняттях);
- за усну відповідь на питання екзаменаційних білетів під час екзамену.

Орієнтовний перелік питань при підсумковому оцінюванні

- 1) Відмінності між доакадемічним і академічним мистецтвознавством/театрознавством.
- 2) Значення історичних дисциплін у практиці аналізу перформативних мистецтв.
- 3) Сучасні дослідження про перформативні мистецтва та їхні відмінності від мистецтвознавчих праць XX століття.
- 4) Особливості сучасних досліджень про театр та їхні відмінності від театрознавчих праць XX століття.
- 5) Основні відмінності між академічним мистецтвознавством і критичною аналітикою.
- 6) Мистецтвознавчі/театрознавчі дослідження, спрямовані на осмислення та аналіз асиміляції, генези, поетики тощо.
- 7) Мистецтвознавчі праці, що акумулюють дослідження. Герменевтичні, типологічні, систематизаційні, класифікаційні методи дослідження.
- 8) Визначення методологічної бази у працях істориків театру.
- 9) Основні джерела досліджень у галузі перформативних мистецтв, їхнє використання у театрознавстві.
- 10) Система понять і термінів, на які спираються сучасні дослідження у галузі перформативних мистецтв.
- 11) Проблемні питання у контексті актуальних досліджень перформативних мистецтв.

Критерії оцінювання підсумкового контролю – екзамен:

Критерії оцінювання	Кількість балів
Відмінна відповідь (не менше 95% інформації), можливі несуттєві зауваження та неточності	36-40
Дуже добра відповідь (не менше 85% інформації), помилок немає, відповідь на переважну більшість питань, творче мислення	33-35
Добра відповідь (не менше 75% інформації), помилок немає, відповідь на більшість питань, окремі недоліки	30-32

Задовільна відповідь (не менше 65% інформації) є зауваження, відповідь на частину питань	26-29
Достатня відповідь (не менше 60% інформації), суттєві помилки, відповідь на окремі питання.	24-25
Відповідь невірна або менше 60% інформації, або вона відсутня	0

8. Розподіл балів, які отримують аспіранти

За результатами поточного контролю та самостійної роботи								Сума балів
	T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	
Відвідування лекцій	1	1	1	1	1	1	1	7
Відвідування семінарських занять	1	1		1	1		1	5
Робота на семінарському занятті	9	9		10	10		10	48
Всього								60
Екзамен								40
Загальна кількість балів								100

Шкала відповідності оцінок

Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Значення оцінки	Рівень компетентності
90–100	A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками	Високий (творчий)
82–89	B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	Достатній (конструктивно-варіативний)
74–81	C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	
64–73	D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	Середній (репродуктивний)
60–63	E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	
35–59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	Низький (рецептивно-продуктивний)
0–34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	

9. Рекомендована література

Базова:

1. Адорно Т. Теорія естетики / Пер. з нім. П. Тарашук. – К.: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2002. – 518 с.
2. Алфьорова З. І. Перформанс як візуальне мистецтво // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. 2006. № 7. С. 3–8.
3. Бальме К. Вступ до театрознавства / ЛНУ імені І. Франка, 2008. – 169 с.
4. Баррі П. Вступ до теорії: літературознавство та культурологія. К., 2008. – 360 с.
5. Еко У. Як написати дипломну роботу. Тернопіль, 2007. – 224 с.
6. Європейський словник філософії: Лексикон неперекладностей: В 4 т. К., 2009 – 2013.
7. Зубавіна І. Онтологія віртуального простору. Екранознавчі зшитки / ІПСМ НАСУ, Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. – 376 с
8. Качуровський І. Генетика і архітектоніка. К.: Видавничий дім Києво-Могилянська академія, 2005. - 380 с.
9. Клековкін О. Демагогія у дискурсі мистецтвознавства // Сучасні проблеми дослідження, реставрації та збереження культурної спадщини. К., 2016.
10. Клековкін О. Історіографія театру: Напрями. Школи. Методи. Постаті: Навч. посіб. К., 2017. – 306 с.
11. Клековкін О. Mise en scène: Ідеї. Концепції. Напрями / Ін-т проблем сучас. мистец. НАМ України. – Київ: Видавництво «Фенікс», 2017. – 800 с.
12. Корнієнко Н. Нелінійне театро(мистецтвознавство); постнекласичний ландшафт. Від Фауста до Протея.. – К.: Алтерпрес, 2013. - 264 с.
13. Корнієнко Н. Театр як діагностична модель суспільства. Деякі універсальні механізми самоорганізації художньої культури. – К., 1993 – 238 с.
14. Левченко О. Текст культури в пошуках автора / О. Г. Левченко. – К., 2006. – 288 с.
15. Оніщенко О. Художня творчість у контексті гуманітарного знання. – К.: Вища школа, 2001. – 179 с.
16. Оніщенко О. Художня творчість: проект некласичної естетики. Київ: Ін-т культурології АМУ, 2008. – 232 с.
17. Паві Патріс. Словник театру / Наук. ред. О. Клековкін. – Львів, 2006. – 640 с.
18. Петрова О. М. Мистецтвознавчі рефлексії: історія, теорія та практика образотворчого мистецтва 70-х років ХХ століття – початку ХХІ століття: зб. ст. Київ: Видавничий дім «КМ Академія», 2004. – 400 с.: іл.
19. Рассел Б. Історія західної філософії. К., 1995. – 159 с.
20. Станіславська К. І. Мистецькі форми сучасної видовищної культури: навчальний посібник. Київ: ВД «Стилос», 2020. – 208 с., 64 с. іл.
21. Сторі Дж. Теорія культури та масова культура. [Х.], 2005.
22. Karpaviciute E. Performance Art as a Site of Socio-spatial Resistance: Performance Art as a Site of Socio-spatial Resistance: Challenging Geographies of Gendered Violence// Journal of International Women's Studies — 2023.Vol. 25. No. 8 URL: <https://vc.bridgew.edu/context/jiws/article/3164/viewcontent/3>. Art As a Site

of Socio spatial Resistance Exploring Performance Art and its Potentialities in Challenging Geographies of

23. Фішер-Ліхте Е. Естетика перформативності, 2013. – 376 с.
24. Шейко В. Морфологія компаративістської культурології та діалог культур // Культура України. 2016. – Вип. 52.
25. Юдкін І. Формування визначників української культури. – К.: Інститут культурології НАМУ, 2008. – 184 с.

Допоміжна:

1. Вілчинська І. Ю. Особливості соціокультурного контексту в цивілізаційній парадигмі ХХІ століття /Концепт культури: теоретико-методологічні та прикладні аспекти: зб. наук. пр. К.: Ін-т культурології НАМ України, 2011, с. 30-56
2. Зубавіна І. «Екраноцентризм» сучасного мистецтва. Теорія досліджень та художня практика /Художня культура. Актуальні проблеми: наук. вісник /ІПСМ. Київ: ІАСМ НАМ України, 2017. Вип. 3, с. 128-1357.
3. Клековкін О. Театр при столику. Методологія театрознавства: Подорожній щоденник / Ін-т проблем сучас. мистец. НАМ України. – Київ, 2013. – 432 с.
4. Клековкін О. Theatrika. Лексикон / Ін-т проблем сучас. мистец. НАМ України, К.: АртЕк, 2009. – 568 с.
5. Коржова А. Володимир Рєзанов – український історик театру /Художня культура. Актуальні проблеми: наук. Вісник /ІПСМ. Київ: ІАСМ НАМ України, 2017. Вип. 3, с. 318-332
6. Липківська А. Світ у дзеркалі драми. – К.: «Кий», 2007. – 356 с.
7. Романенко Г., Шейко І. Еволюція художніх і літературних об'єднань України: історико-культурологічний вимір. – К.: Ін-т культурології НАМУ, 2008. – 208 с.
8. Соціологічні дослідження культури: концепції та практики/Зб. наук. праць. – К.: Інститут культурології НАМУ, 2010. – 256 с.
9. Трач Ю. В. Культурологічний аспект розвитку інформаційних технологій у контексті глобалізації /Концепт культури: теоретико-методологічні та прикладні аспекти: зб. Наук. Пр. К.: Ін-т культурології НАМ України, 2011, с. 91-108
10. Художня культура. Актуальні проблеми: Наук. Вісн. /Держ. Центр театр. Мистец. Ім. Леся Курбаса, ІПСМ АМУ. – К.: Муз. Україна, 2004. – Вип. 1. – 272 с.

10. Інформаційні ресурси

Бібліотечні та архівні фонди, інтернет-портали бібліотек та профільних видань.